

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1702

§. 1. Quale matrimonium clandestinum subiaceat pœnis à jure statutis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

ear prædictæ proclamationes eorum, qui matrimonium inire volunt.

691. Quæstio est 6. an denuntiationes licite fiant etiam extra dies festivos, & quidem interpolatos? non posse fieri diebus feriatis, etiam cum dispensatione Ordinarii, docet Zerola in *praxi Episc. p. 1. V. Matrimonium S. 4.* & alii, quos cit. & seq. Barbof. in *Tridentinum cit. n. 22.* quia Concilium expressè loquitur de diebus festivis. Verùm hoc meritò limitatur, ut non procedat de festis tantum ex præcepto. Nam licet sit dies feriatas, si tamen in aliquo, eo die, celebraretur aliqua solennitas in Ecclesia Parochiali, quò frequens populus concurreret, licite fierent, & fini à lege Tridentini quæsto satisfieret. Accedit, quòd etiam contrarii hoc admittant in casu, quo ex præcepto esset festum, solum ad meridiem; ita Sanchez. *lib. 6. hic D. 6. num. 9. &c.*

692. Ad alterum, an, & qualiter debeant esse dies continui? Resp. id plurimum pendere ab usu, quo decretum Concilii quoad hoc in Ecclesiis receptum est. Cæterum etiam ex praxi certum est, non requiri tres dies immediatè continuos, & immediatè sibi succedentes; præsertim cum fini per legem intento rectius satisfiat, si inter unam & alteram denuntiationem tempus aliquod intercedat, quo derur tempus cogitandi, ac aperiendi, si quod impedimentum occurreret, ut rectè notat Coninck *cit. D. 27. dub. 5. n. 27.* quamvis Sanchez. *cit. D. 6. n. 8.* rectè moneat, non debere nimis multos dies festos inter unam & alteram denuntiationem interponi, ne audientes decipiantur, rati superesse alias, consequenter tempus adhuc impedimentum denuntiandi.

693. Quæstio est 7. qualiter contrahentes à Parocho de mutuo consensu interrogandi? & quibus verbis conjungendi sint? Resp. Parochum, vel delegatum assistentem matrimonio graviter obligari, Sponfos interrogare de mutuo consensu, prout constat ex illis verbis: *Viro & muliere interrogatis, ubi habetur in n. 684.* nimirum, an femina hunc velit in suum maritum, & vicissim? dixi *graviter*, si ipsi & testibus non constet de illo; non autem secus, ut tenet Bonacina *de matr. q. 1. n. 40.* Qualiter autem consensus sufficienter exprimi possit? dictum est *quæst. 1. à 376.*

quibus porrò verbis, dum Sponfos matrimonio conjungit, uti debeat, præscribit ipsum CC. ut dictum est *n. 684.* an autem grave peccatum sit, ea verba omittere? Affirmat Rebellus *de obligatione justitiæ l. 2. q. 7. f. 1. n. 4.* cum violetur Concilii præceptum; sed probabilius est cum Sanchez. *l. 8. hic D. 38. n. 7.* secluso contemptu, & scandalo, esse tantum veniale; cum ea Cæremonia nec ad valorem matrimonii, nec ad procurandam impedimenti, si quod esset, notitiam pertineat.

ARTICULUS III.

De Pœnis matrimonii clandestini.

Ex pœnis contra matrimonium clandestinum statutis aliquæ afficiunt *liberos* ex tali matrimonio natos; aliæ *Parochum*, & *testes*, aliæ *ipfos contrahentes*. Supponendum autem, hic agi de *clandestinitate culpabili*; aliàs enim non foret locus pœnæ *c. sine causa 27. de Reg. juris in 6.* difficultas autem est, an, dum agitur de pœnis matrimonii *clandestini*, sub hoc nomine veniat matrimonium, *quovis modo clandestinum* juxta diversas clandestinitatis species jam expositas in *n. 632.*

S. I.

Quale matrimonium clandestinum subjaceat pœni à jure statutis?

Resp. probabilius esse, nec matrimonium ante benedictiones nuptiales consummatum; nec ante legitimam ætatem initum; nec contra fidem priorum Sponsalium contractum: nec denique contractum sine solennitate, quæ habetur in *c. Aliter. 30. q. 5.* (nempe absque consanguineorum notitiâ) contractum, rectè *clandestinum* dici, prout *clandestinitas* subjacet pœnæ juris: sed tantum vel *clandestinum simpliciter*, vel *secundum quid*, ut patebit ex seq. Quare illæ quatuor species non tam matrimonia clandestina sunt, quàm *minus solennia*, ut rectè not. Sanchez. *lib. 3. hic D. 1. à num. 1.* quæstio igitur procedit solum de matrimonio clandestino propter denuntiationes culpabiliter omittas, vel propter defectum præsentia Parochi, & Testium. Igitur

Prima

696. Prima dubitatio est, an matrimonium sit clandestinum relatè ad pœnas, si justè omisiss denuntiationibus contractum, consummetur ante easdem ex obligatione consummationi præmittendas? Affirmativam sequitur Gutierrez. 2. p. q. 4. quia tali casu, quando non præmittuntur ante consummationem, jam illicitè omittuntur: sed probabilius negatur, quia matrimonium non est clandestinum, quoad pœnas, nisi contractum clandestinè clandestinitate culpabili: pœnæ enim, impositæ sunt clandestinè contrahentibus, non utcunq; sed cum culpa ex omissione imputabili: sed in hoc casu matrimonium non est clandestinè contractum cum culpa ex omissione imputabili, ut ponit casus, cum in contrahendo justè prætermisissæ sint; ergo.

697. Secunda dubitatio est, an matrimonium sit clandestinum relatè ad pœnas, si contractum sit, culpabiliter omisiss denuntiationibus? Resp. etià negativam tenet Petrus Ledesma q. 45. de matr. a 5. probabilius tamen affirmari; sic Hostiens. in c. fin. de Clandest. despons. V. Hujusmodi & c. ex Tenore. Qui filii sint legitimi. V. in facie, & alii. Quia matrimonium, omisiss culpabiliter denuntiationibus, esto coram Parocho, & Testibus celebratum, jure antiquo agnitum est clandestinum, clandestinitate, supra quam pœnæ in matrimonium clandestinum statutz cadebant; ut constat ex c. fin. §. si quis verò, de clandestina despons. ibi: pari modo proles illegitima censeatur, si ambo parentes impedimentum scientes legitimum, præter omne interdictum (de præmittendis denuntiationibus) in conspectu Ecclesie contrahere præsumserunt, quam juris antiqui dispositionem Tridentinum non tantum non correxit, vel immutavit in hoc puncto; sed potius confirmavit; cum in dicta Sess. 24. c. 1. expressè dicit: Sacri Concilii Lateranensis vestigiis inherendo, præcipit Sancta Synodus &c. ut habetur in cit. decreto. Accedit, quòd idem etiam Concilium ibid. c. 5. contrahentibus in gradu prohibito, culpabiliter omisiss denuntiationibus, licet contraxerint coram Parocho, & Testibus, etiam cum ignorantia impedimenti, in pœnam statuat, quòd careant spe dispensationis; ergo signum est, ipsum

velle pœnas juris antiqui permittere in correctas.

Hinc negandum venit, quòd matrimonium non possit dici clandestinum relatè ad pœnas, si celebratum est coram Parocho, & Testibus, & culpabiliter omisiss denuntiationibus; quia, licet Parochus, (qui est persona publica) & testes, nomine Ecclesie adsint, adhuc stat, quòd sit clandestinum secundum quid, quam clandestinitatem, si culpabilis sit, subjctam esse pœnæ juris, ex dict. constat. Nec ad hoc declinandum dici potest, solum puniri eam clandestinitatem, quâ positâ Ecclesie non constabat, nec probari poterat matrimonii contractus factus, neque impedimenta detegi, si quæ forent. Nam contrarium apertè constat ex cit. c. fin. §. si quis, relato n. 697. accedit, quòd ratio dispositionis pœnalis adhuc stet etiam in hoc casu, nimirum culpabilis omissionis mediè, ad impedimentum, si quod esset, detegendum factis denuntiationibus in Ecclesia, vel æquipollente loco multitudinis concurrentis. Et quamvis verum sit, odia esse restringenda, per reg. Odia, de Reg. Jur. in 6. consequenter, verba dispositionis legalis esse propriè, & strictè accipienda; valde autem impropriè clandestinum dici matrimonium ex solis denuntiationibus culpabiliter omisiss, cum hoc stante probari possit, per testes; hoc tamen tantum procedit, quando lex ipsa non explicat oppositum: at lex in c. fin. §. si quis, exprimit etiam clandestinitatem ex culpabili omissione solarum denuntiationum, ut dictum est n. 697. & Tridentinum ejus vestigiis insisit, ergo.

Tertia dubitatio est, an matrimonium sit clandestinum relatè ad pœnas juris Ecclesiæ, si celebretur omisiss culpabiliter denuntiationibus, sed coram vel tota, vel majori parte viciniae? Negativam sequitur Innoc. in cit. fin. n. 2. & Abbas ibidem n. 9. cum aliis. Verum contrarium probabilius est, ut docet Sanchez. cit. lib. 3. hic D. 1. n. 10. quia licet in hoc casu matrimonium fiat publicè publicitate simpliciter; non tamen sic publicè publicitate legali, eà scilicet, quam jus desiderat, & dispositione pœnali non punitur, ut constat ex dict. Jus enim non punit in hoc casu defectum publicitatis utcumque; sed ejus, quam exigit pro tali actu; at in

at in hoc casu ad actum contrahendi matrimonium non clandestinè, sed publicè, exigit publicitatem per denuntiationes, quoties iudicio Ordinarii non remittuntur; Ergo.

Quarta dubitatio est, an hodie matrimonium clandestinum simpliciter (nimirum contractum sine præsentia Parochi, & Testium) subiciatur iisdem pœnis, quibus antiquo jure? Not. autem, hanc dubitationem solum procedere de pœna, quæ afficit contrahentes; non, quæ liberos ex tali matrimonio natos, vel Parochum assistentem matrimonio clandestino; quo posito: suppon. quòd pœnæ jure antiquo impositæ contrahentibus matrimonium simpliciter clandestinum, procedant solum pro casu, quò, non obstante tali clandestinitate, tale matrimonium validum erat; non autem, si invalidum. Nam si talis contractus nulliter celebratus est, esto ab invicem Sponsi recederent, & cum alio contraherent, non sequebantur ea mala, quibus cavendis utrumque jus, antiquum scilicet & novum tam severè clandestinos hodie contractus inhibuit, & contrahentes pœnæ subjecit; ita Sanchez. lib. 3. tit. D. 2. num. 5. Castropal. D. 2. de sponsal. p. 13. §. 2. num. 2. cujus ulterior ratio est; quia in dato casu cessat tota ratio legis pœnalis, cujus directus finis in statuendis hisce pœnis est, metu talium pœnarum coercere à matrimoniis simpliciter clandestinis, validè, sed illicitè contractis, necùm de matrimonio contracto non constaret, veri conjuges ab invicem recedentes, & alia conjugia publicè contrahentes, in perpetuis ad ulterius viverent, Ecclesiâ medelam facere non valente propter defectum notitiæ de primo matrimonio, utpotè simpliciter clandestinè contracto; at hoc adæquatè cessat, ubi matrimonium invalidum, & nullum est.

Hinc nota, inter leges pœnales sæpe magnum versari discrimen; quædam enim pœnam statuunt propter solum factum, & pravum animum facientis, licet careat effectu juris, seu valore: sic matrimonium solo facto contrahens cum consanguinea in gradu prohibito, subicitur excommunicationi in Clement. 1. de Consang. similiter, contrahens cum Moniali, jure antiquo contraherebat impedimentum im-

pediens matrimonium cum alia Muliere in perpetuum. c. Hi ergo. 27. q. 1. & tamen in hoc casu punitur solum factum, etsi careat effectu juris, seu valore: è contra verò alix non puniunt factum utcumque, sed tantum secuto effectu juris, seu valore actus, esto illicitè fieret; sic emphyteuta non cadit in pœnam commissi, statutam in vendentes bona emphyteutica, irrequisito Domino, si venditio nulla fuit, ut const. ex L. fin. C. de jure Emphyt. Similiter in c. 1. de sent. excommunic. in 6. Prælati non incurrunt excommunicationem saltem in excommunicantes solâ voce, & non in scriptis, si excommunicatio effectum juris non habet, ut si alter vel paruit, vel appellavit; quia hæc leges pœnales non respiciunt nudum factum, sed conjunctum cum juris effectu.

Quòd autem in pœnis, quæ impositæ sunt contrahentibus matrimonium simpliciter clandestinum, non attendatur nudum factum, sed juris effectus, liquet ex ratione, quam CC. reddit, statuens pœnas in clandestinè contrahentes; quia ex hoc fiebat, quòd tales Conjuges iterum ab invicem recedentes, cum alia palàm contraherent, & cum ea in perpetuo adulterio viverent: sed hæc ratio vera non esset, si loqueretur de matrimonio contracto solum de facto, & non de jure, sed validè. Nam si matrimonium esset invalidum, nullum adulterium statu damnationis dignum committerent illi putarivi Conjuges, esto ab invicem recedentes, alia conjugia inirent. Ex hoc tandem deducitur, probabiliorem esse eorum sententiam, quæ negat, ex matrimonio clandestinè, sed invalidè contracto, nunc incurri pœnas impositas contra contrahentes clandestinè, nisi jus exprimat, quòd etiam punitum velit nudum factum & pravum animi facientis; qualiter contingit in casu, quo Trident. Sess. 24. de Reform. Matr. c. 1. irritans matrimonia clandestina nihilominus præcipit Ordinariis, ut ipsos, sic contrahentes, graviter puniant, ex matrimonio clandestinè, sed invalidè contracto; adeoque solum si etiam validè contractum sit, & de valore constet Ecclesiæ; cujus rationem reddo infra. num. 721.

703. Nec obstat, matrimonium simpliciter clandestinum hodie graviorem continere culpam, si spectetur *in se*, & absolute, quam fuerit olim; secus tamen est, *quoad Ecclesiam*, & relate ad illam. Cùm enim hodie tale matrimonium irritum sit, ex recessu Conjugum à priori matrimonio, & novo contracto, hodie non nascuntur ea mala, & adulterini concubitus in secundo, sicut prius, dum tale matrimonium validum fuit. Tridentinum autem, & antiqua jura in dato casu non tam *facti gravitatem in se*, quam relate ad *Ecclesiam*, & mala in iis pœnis attendebant; ergo ex eo, quòd ejusmodi matrimonium hodie *in se* gravius sit, ac olim, non sequitur, hodie locum esse pœnæ, sicut olim. Quando autem dicitur, *facta contra legem pro infectis haberi, quantum ad utilitatem facientis*; secus, *quoad damnum*, non procedit universaliter; Fallit enim, si factum solum sit contra legem præcisè prohibentem; sic matrimonium contra impedimentum solum impediens non habetur pro infecto etiam quoad utilitatem facientis, cum jus ei faveat, ut nihilominus validè contrahat. Secundo quando factum est contra legem *annullantem* actum, ex defectu formæ substantialis non servatæ, non habetur pro infecto etiam quoad damnum facientis, nam (ut volunt aliqui, inter quos est Sanchez apud Castropal. *de Sponsalibus d. 4. p. 10. n. 3.*) si quis nulliter contrahat cum Berta, non ideo subit damnum, quo prohibetur ducere Cajam, sororem Bertæ, in casu, quo nullitas oritur ex clandestinitate. Hujus ratio ulterior est, quia in præsentī casu agimus *de lege pœnali*, non utcunq; sed specificè de lege pœnali *definiēte pœnam non factò præcisè*, sed *factò cum juris effectu*, ut ostensum est à num. 701. Igitur quando jus antiquum contrahentibus clandestinè statuit pœnam propter mala inde secuta, si clandestinum matrimonium juris effectum, seu valorem obtineat (prout revera olim obtinebat) fieri nequit hodie extensio earum pœnarum in jure novo, ubi tale matrimonium juris effectum, seu valorem non obtinet, quia in hoc casu ea mala non sequuntur, ut probatum est sup. Hinc in casu talis legis pœnalis non debet attendi *gravitas facti*

secundum se, sed relate ad *Ecclesiam*, quæ considerat gravitatem facti in ordine ad mala inde nascentia, quando factum obtinet effectum juris, seu valorem.

Ex hoc Coll. cùm dicitur: *pœnam impositam, facienti aliquem actum, habere locum, si talis actus fiat, licet de jure non teneat*, intellige, debere quando lex pœnalis punit præcisè factum, & pravum animi facientis; non autem, quando punit factum cum juris effectu, ex hoc, quòd inde proveniant gravia mala, quorum radicem annullat, non rescindendo, sed ejus valorem impediendo; quia tunc cessat finis directus legis. Similiter quādo dicitur: *quando lex respicit factum, eam non curare de juris effectu, dummodo habeat formam, seu apparentiam facti, præcisè*; qualiter contingit in L. *quid ergo. 13. §. Cùm autem ff. de bis, qui not. infam. ibi: sicum ea quis faciat nuptias, vel Sponsalia constituat, quam uxorem ducere non potest, exiit notatus*. Unde, cùm dicimus in hoc casu contrahentes clandestinè non subijci pœnis à jure antiquo impositis, *clandestinè contrahentibus*, intelligitur, quando clandestinitas facit matrimonium nullum, quod solum contingit in casu, quando fit in loco, ubi ex dispositione Tridentini sine Præsentiâ Parochi & Testium contractum evadit irritum. Ratio constat ex dictis.

Et ideo contrahentes simpliciter clandestinè in loco, ubi robur suum non obtinet Tridentinum, irritans matrimonia simpliciter clandestina, incurrunt pœnas à jure statutas *contra contrahentes simpliciter clandestinè*; quia tali casu ejusmodi matrimonium, licet clandestinum, valet, ergo lex respiciens factum, conjunctum cum effectu juris, habet locum, ex dictis. Idem dicendum est de matrimonio culpabiliter omissis denuntiationibus celebrato coram Parocho & Testibus, etiam in loco, ubi Tridentinum viget; quia sic adest factum contra legem cum effectu juris; cùm tale matrimonium sit validum; ita Sanchez. *lib. 3. hinc D. 2. num. 8. §. ad sextum*.

